

Иван Златарски

Историята на един успех

Дан Браун е роден през 1964 г. Завършил е колежа „Амхърст“ и академията „Филипс Екзетър“, където преподава известно време английски, преди да започне да си вади хляба изключително като писател. Израсъл в семейство на баща математик, получил президентска награда за заслуги, които не се уточняват, и майка – професионална изпълнителка на религиозна музика, той несъмнено бива повлиян в развитието си от парадоксалната атмосфера на съжителство между наука и религия. Съпругата му Блайт е специалист по история на изкуството и художничка.

Романът, който държите в ръцете си, е първата му книга. Ето как сам той описва в едно интервю хващането на перото и избора на темата...

Било някъде към 1995 година. Един ден, по време на лекция, без предупреждение се появили агенти на Сикрет Сървис (службата, отговаряща за охраната на президента) и задържали един от студентите под претекст, че представлява заплаха за националната сигурност. Оказало се, че младежът изпратил частен имейл до свой приятел, в който описвал колко силно мрази президента Клинтън и как вярва, че той трябва да бъде застрелян. От Сикрет Сървис искали лично да се убедят доколко са сериозни намеренията на младежа. След като го разпитали, се убедили, че това са само приказки и като че ли с това инцидентът бил приключен. Но не и за Дан Браун, който не можел да си отговори на въпроса по какъв начин съдържанието на имейла е станало достояние на Сикрет Сървис. Започнал да се интересува от потоците информация и така научил, за, съществуването, на крайно секретна и по-голяма от ЦРУ организация, за която малцина били чували и която се казвала Агенция за национална сигурност. Колкото повече научавал за тайните около АНС, толкова повече се убеждавал, че събраният материал е прекрасна основа за увлекателен роман. Съдбата му се усмихнала, когато се свързал в електронните форуми с двама бивши служители на АНС, които били готови да му дадат известна (безобидна) информация „отвътре“ – смятали, че има неща, които не бива да остават тайна. Така, малко по малко, Дан Браун събрал куража да напише „Цифрова крепост“.

Името му било напълно неизвестно, нямал опит как се пробива в този пазар, затова решил да експериментира и да пусне романа като електронна книга (желаещите можели да изтеглят пълното съдържание на книгата от специално създаден за целта сайт срещу заплащане). Ходът се оказал сполучлив и през 1996 година книгата се превърнала в продължение на цели петнайсет седмици в електронен бестселър номер

едно. Случайно или не, забелязва я издателството „Сейнт Мартинс Прес“, откъдето я купуват и впоследствие я издават в книжен вариант. По-късно романът е забелязан от по-голямото издателство „Покет Букс“, което сключва с него договор за следващите му две книги. „Метеоритът“ минава без особени възторзи, но „Шестото клеймо“ е оценена. Феновете на Дан Браун със сигурност са забелязали в този роман онази странна смес от наука и изкуство, с която авторът е закърмен. Изпълнил договорните си задължения за две книги към „Покет Букс“, Дан Браун започва работа над „Шифърът на Леонардо“ и в този момент съдбата му се усмихва широко. Неговият редактор от издателството Джейсън Кауфман се премества на работа в „Дабълдей“. Работата е в това, че „Дабълдей“ е гигант в книгоиздаването. На всичко отгоре Кауфман разполага с първите стотина страници на „Шифърът...“. С известно закъснение той установява, че държи в ръцете си потенциален шедевър. Дава го на една от директорките и тя се хваща за главата. Търговският нюх ѝ подсказва, че са попаднали на златна жила. Поради факта, че Дан Браун нямал още нито договор за тази книга, нито бил получил аванс, издателството имало възможността да се съсредоточи върху рекламната кампания. И тя започва масирано – като за начало се отпечатват първо 5000, после още 6000 бройки от т.н. „вариант за запознаване“. Разпространителите са впечатлени. Първоначалният тираж е 210000 бройки, увеличен е на 270000 и книгата веднага се настанява с гръм и трясък на първите места на няколко от най-престижните класации и топлисти. Не само това, ами измества имена като Гришам. Единствено петият роман за Хари Потър известно време ѝ съперничи. Любопитен е фактът, че само за първите два дни от книгата се продават повече бройки (в твърди корици), отколкото останалите три книги на Дан Браун, излезли дотогава (във всичките им варианти). В продължение на цяла година (!) „Шифърът...“ е на първо място в почасово изчисляваните класации за най-купувана книга в електронните книжарници „Амазон“ и „БарнсЕндНобл“. Книгата се превежда на десетки езици... впрочем излиза на български малко преди да се появи по книжарниците в Северна Америка. Тиражът ѝ там в момента гони пет милиона! И нещо много важно – над две години след излизането ѝ през април 2002 тя все още се продава в твърди корици. Издателите обикновено пускат меките корици, след като почувстват, че пикът в интереса е подминат. В момента се адаптира за филм от „Кълъмбия Пикчърс“.

За да имате някаква представа за мащаба на явлението, за което става дума, трябва да се отбележи, че за „Шифърът на Леонардо“ на сайта

на „Амазон“ има близо 3000 читателски отзива (не е известно за друга книга да има повече) при средна оценка 3,5 (от 5 възможни звезди). За „Шестото клеймо“ тези параметри са както следва: към 1000 отзива и оценка 4 звезди. „Метеоритът“ се радва на 250 отзива и средна оценка 4. Най-сетне за „Цифрова крепост“ са постъпили вече към 450 отзива при средна оценка 3 звезди.

Въпреки цялата субективност на тези оценки, логика в тях може да се намери. От една страна, „Шифърът на Леонардо“ е противоречива книга и предизвиква полярни отзиви – скандалността на някои трактовки на различни моменти от генезиса и ранната история на християнството провокира читателите и ги кара да търсят форуми, където да споделят впечатленията си. Дан Браун е направил сериозно проучване на всички поднесени тези, базирани на няколко основни исторически изследвания, по-важните, от които са: „Прозрението на тамплиерите“ на Пикет и Принс и „Светата кръв и Светия Граал“ от Бейджънт, Лий и Линкълн. Най-интересното е, че Дан Браун не предлага нито една своя интерпретация, което не пречи на романа му да се гълта на един дъх.

Несъмнено Дан Браун пише романите си по схема, но това се оказва схемата на бестселъра. Първо, всеки негов роман започва с убийство; второ, във всеки негов роман има мъж академичен тип и страшно умна жена; трето, във всеки негов роман става дума за нещо екзотично, нека бъде дори езотерично, нещо, за което читателите му или не са чували, или имат съвсем друга представа; четвърто, „дошият“ по правило се оказва нещо като „ментор“, пето, убиецът по правило е мистериозен и има някакъв физически дефект.

Но при всички клишета и спорни или безспорни кусури на сюжетите, не може да се отрече, че Дан Браун умее да разказва и да нагнетява напрежение. И още едно любопитно обстоятелство – той (с известни уговорки за „Цифрова крепост“) проучва темите и разказва неща, които знае или е видял от първа ръка. За личните впечатления: криптотемата в „Цифрова крепост“ несъмнено е почерпана от работата на баща му, а постановката на част от действието в Севиля е резултат от познанията му за града по време на курса по история на изкуството, който е слушал там. „Шифърът...“ – съпругата му Блайт е специалистка именно по Да Винчи, а освен това двамата с нея посещават Париж и прекарват дълго време в Лувъра, събирайки материал за книгата; „Шестото клеймо“ по време на посещение във Ватикана минал през някога тайния тунел, използван от папите, и това му било достатъчно да „види“ в съзнанието си книгата. За екзотичността на темата: в „Шифъра...“ се говори за шифри

и Граала, както и са избрани любопитни предположения за историята на християнството; в „Метеоритът“ става дума за НРС (друга доста загадъчна организация) и НАСА; в „Шестото клеймо“ са набъркани илюминатите; в „Дигрова крепост“ – АНС и криптография (кой в България беше чувал допреди десетина години за криптография, а сериозните книги за АНС са само две за целия срок на половинвековното ѝ съществуване). Най-сетне в предстоящия му роман ще стане дума за масоните.

Едно е ясно при цялата спорност на стила му и при цялата скандалност на някои от застъпваните от него тези (за християнството в „Шифърът...“, за перфидността на АНС в „Крепостта“, за неблагоприятната роля на НАСА в „Метеоритът“ и т.н.) – Дан Браун е явление, каквото рядко се вижда, и звездата му не показва признаци на залязване.

КРАЙ

© 2004 Иван Златарски

Сканиране, разпознаване и редакция: pqgolova, 2008

Издание:

ИК „Бард“, 2004

Оформление на корица: Петър Христов, 2004

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8808>]